

Ribárszki István őrnagy:

A FŐISKOLAI HALLGATÓK MŰVELŐDÉSÉNEK, ÉLETMÓDJÁNAK
FŐBB JELLEMZŐI, FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

A főiskola nevelési bizottsága a tavasszal napirendre tűzte a hallgatók művelődését. Elkészült egy tanulmány, amelyben összegzésre kerültek a hallgatók művelődési szokásait, jellemzőit feltérő felmérés eredményei, valamint a fejlesztés lehetőségei. A nevelés komplex jellegéből kiindulva célszerűnek látszik a tanulmányt rövidített formában szélesebb körben is hasznosításra ajánlani. Ezúton is megköszönöm a felmérésben és az anyag megvitatásában résztvevők munkáját.

Az emberi minőséget leginkább meghatározó viszony a termelés, a munka gyökeres változásának lehetünk tanúi. A legfejlettebb termelési kultúrával rendelkező országokban a termékekben megjelenő anyagi és szellemi tevékenység aránya 75 % - 25 %-ról néhány évtized alatt az ellenkezőjére változott. A kutatók véleménye szerint a tendencia folytatódik, előzetes becslések szerint az ezredfordulóra pl. az USA-ban az anyagi termelésben dolgozók aránya mindössze 15 % körüli lesz.

Az értelmiség arányának növekedésével, a felgyorsult fejlődésben betöltött vezető szerepével párhuzamosan változik az értékrend. A centrálisan vezérelt nagyszisztemek, a futószalag szintelen, gépiesen engedelmessé váló csavarja helyett a sokoldalúan művelt, kreatív típus került előtérbe.

A változások országunkat sem kerülték el. Bővülő kapcsolataink a nyugati országokkal, a verseny szükségképpen kitermeli az új jellemzőkkel bíró értelmiséget, megnő társadalmi szerepe, értékrendje általánossá válik, művelődésének anyagi feltételei javulnak. A kultúra kikerülve a korábbi lemevítő ideológiai hatások alól, sokszínűbbé válik, közvetítő eszközei (a TV műsorideje, műholdas adások, video, könyvkiadás stb.) bővülnek.

Hallgatóink előtt sincs más út. Egy megújuló, szélesebb látókörű, megnövekedett társadalmi presztizsű értelmiséghez viszonyítottan kell a sokarcúbb kultúrán felnőtt, az új értékrendhez igazodó sorállomány előtt tekinthetőséget szerezni, megérteni, elfogadni, befolyásolni a sorállomány művelődését.

A hallgatók, a fiatal tisztek lépéstartását az értelmiséggel sajátos körülmények befolyásolják, pontosabban a fejlődés szükségességének belátását korlátozzák. A fejlődést leginkább hordozó új haditechnika rendszerbeállítására az enyhülés térhódításával, gazdasági helyzetünkől eredően időben kitolódik. Másrészt a fegyveres erőkkel szemben fontos követelmény a hadrafoghatóság, a működőképesség magas szinten tartása, a meglévő eszközök gyors, pontos, összeszokott alkalmazni tudása. Azaz az emberi erőforrásokat, képességeket tartósan egy leszabályozott, azonos működésre koncentráljuk, a fejlesztést a technikaváltással egyidőben tömeges átképzéssel valósítjuk meg. Ez a viszonylagos állandóságérzet főképezőleg hathat az önfejlesztési igényre, de súlyos mulasztást követnénk el, ha nem törekednénk ennek kivédésére. Az állandóság fenntartása különösen veszélyes a sorállománnyal kialakított viszonyunkban. A bevonuló fiatalok gondolkodásmódja, életmódja a társadalommal együtt folyamatosan változik, nem várhatunk a technikaváltással együttjáró megújulási periódusra. Nem véletlen a bánásmódbeli problémák kiéleződése. Ha a tisztek elszakadnak a társadalmi valóságtól, a konfliktushelyzet a sorállománnyal tartósan kiéleződhet.

Hallgatóink fejlődése csak a társadalmi valóság sokoldalú - a kulturális, művelődési tartalmak folyamatos megélésével alapozható meg.

Mivel és hogyan töltik a hallgatók szabad idejüket?

1. A tanórán kívüli tevékenységük szerkezete

a./ Általános heti tevékenységi szerkezet

(hétfőtől csütörtökig, 4x8 óra)

Önképzés, konzultáció 8 óra	Tömegsport 3 óra	TV-nézés 4 óra	
0	8	11,5	14,5
	8	11,5	14,5
	3,5 óra		4 óra
			70 %
			35 %
			10 %
			15 %

9,5

32 ó.

8 óra

4 óra

4 óra

3 óra

(A szakmai szakkörök beindulása valamelyest módosít a szerkezeten.)

Az egyes tevékenységi formák arányát több tényező befolyásolja. Télen a sportra, a kimaradásra fordított idő csökken. Évfolyamonként, tanszékenként az önképzésre fordított idő eltérő. Az első évfolyamnál általában alacsonyabb, a 2. vagy 3. évfolyamban - tanszékenként eltérően 1-1,5 órával is megnő. Vizsgaidőszakban, illetve az azt megelőző néhány hétben az önképzési idő főleg az olvasás, TV-nézés rovására, illetve az éjszakaiba nyúlva kitolódik.

b./ Az általános napi tevékenységi szerkezetben 3 jellemző típus különböztethető meg:

14,00	16,00	18,00	22,00

pihenés, olvasás	tanulás	kimaradás, TV-nézés, sport	
14,00	18,00	20,00	22,00

pihenés, olvasás, sport	tanulás	TV-nézés	
14,00	16,00	21,00	23,00

pihenés, olvasás	kimaradás, sport, TV-nézés	tanulás	

A szabadidő első két órájában tanulás nemigen folyik, ugyanakkor művelődési programválaszték szempontjából kihasználatlan.

2. A művelődési formák jellemzése

Olvasás

A hallgatók 95 %-a tagja a könyvtárnak, 40 %-a rendszeres látogató (legalább havi egy alkalom), 45 % alkalmanként (egy-egy tanulmányi feladat kapcsán), 15 % egyáltalán nem látogatja a könyvtárat. Az elsőévesek zömmel szépirodalmat, a végzősök inkább szakirodalmat kölcsönöznek. A könyvtári könyvek olvasottsága a fenti számadatnál kedvezőbb. Jellemző a kölcsönkérés, egy-egy sikerkönyv kézzől-kézre jár.

A kölcsönzött könyvek arányát tekintve 50 % szépirodalom, melyben vezet a mai irodalom - többnyire a sikerkönyvek. A szórakoztató irodalom (krimi, tudományos-fantasztikus) az utóbbi években csökken. A klasszikus művek olvasottsága alacsony szintű, inkább csak az első években fordul elő. A szakirodalomban a repüléshez kapcsolódó irodalom 30 %-os, a társadalomtudomány 10-15 %-os, a hadtudományi 5-10 %-os. Fellendült a számítógépes, a testkultúrával foglalkozó kiadványok olvasása.

A könyvtári napi-hetilapok, folyóiratok rendszeres olvasóinak száma 30-40 fő, többségük a műszaki (repülés, számítástechnika) élet hírei iránt érdeklődik.

A laktanyai két könyvpavilonban évente kb. 100 ezer Ft-ért vásárolnak könyveket. 40 % műszaki irodalom, nyelvkönyv; 30 % szépirodalom, társadalomtudományi, művészeti kiadványok; 20 % egyéb. Lapokból 200 ezer Ft-ért vásárolnak. 50 % műszaki jellegű, 30 % társadalmi élettel összefüggő, 20 % egyéb. Kb. 50 fő rendszeres vásárlója van a pavilonoknak.

Figyelembe véve más forrásokat is - központi sajtóellátmány, hétfégi, külső vásárlásokat, egymásköztli kölcsönzést - átlagban kb. heti 4 órát töltenek el olvasással.

TV-nézés

A televízió döntően a szórakozást, a kikapcsolódást szolgálja. A fő műsoridőben vetített filmek, a TV-híradó, a sportműsorok nézettsége a jellemző. A művelődést, a tájékozottságot szolgáló műsorok nézettsége - részben a hallgatók utazása, részben a késői kezdés miatt - elmarad (Delta, Stúdió, Gondolkodó, Hét, Hírháttér stb.). A video kihasználtsága alacsony.

Művészeti szakkörök

A néptáncsoportban, a madrigálkórusban, a citerazenekarban és az irodalmi színpadon mintegy 40 fő tevékenykedik. Az elsődleges körében végzett rendszeres felmérések sokkal szélesebbkörű érdeklődést mutatnak.

Ifjúsági klubok

Az ifjúsági klubok működéséből a TIT-előadások, vetélkedők számottevők. A szadok között egy-egy közérdeklődésre számottartó program esetén is csak ritkán van együttműködés.

Kimaradás

Leggyakoribb célobjektuma a repülőtéri klub étterme. Naponta 100-150 fő keresi fel egy vacsorára, néhány üveg sörre, baráti beszélgetésre. Az étteremből egyrészt a klub rendezvényeire (a filmvetítésekén kívül havi 23 alkalommal van tömegeket mozgósító, arra alkalmas! rendezvény), másrészt a városba távoznak a hallgatók. A kimaradást a városban töltő hallgatók vásárlással, ügyintézésel, mozi- és színházlátogatással töltik az időt. A városi klub látogatottsága messze elmarad a repülőtéri klubtól.

A hallgatók 60 %-a gyakori színházlátogató (egy évadban 3-5 alkalommal), 80-90 % rendszeresen jár moziba (heti egy alkalommal). A premier filmek, a sikerfilmek, ezen belül is az akciófilmek a legnépszerűbbek. A polgári művelődési intézmények (Megyei Művelődési Központ, Csomóponti Művelődési Ház stb.) látogatottsága alkalomszerű, messze elmarad a lehetőségek-től. A hallgatók 10-15 %-a rendelkezik tartósabb helyi hölgykapcsolattal. A helyi barátnő művelődést, magatartást formáló pozitív hatása kevésbé érvényesül.

Összegezve megállapítható: a hallgatók 60-70 %-ának tanórákon túli életvitelre pozitív értékvezérelt, céltudatos, tervszerű, öntevékeny, 30-40 %-ánál szűkebb érdeklődés, hangulati tényezők által befolyásolt alkalomszerűség, alacsonyabb igényesség és intenzitás jellemző.

A művelődési feltételek egyrészt választékban és minőségben elmaradnak főleg a műveltebb hallgatók igényétől, másrészt - elsősorban az aktivitást serkentő, szervező munka alacsony színvonala miatt - kihasználhatlanok.

3. Ajánlások

- Az eredményesen működő művészeti csoportok megtartásával, az elsődleges felmérése, időszakosan felmerülő igények alapján művelődési, érdeklődési körök szervezése, felkarolása szakember, helyiség biztosításával, kisebb anyagi ráfordítással, még akkor is, ha díjakban mérhető eredmény nem várható tőlük.

- Hallgatói aktivisták bevonása a helyi klubok programjának összeállításába (hallgatói klubtanács létrehozása).

- Havonta, kéthavonta tanszéki nap rendezése a repülőtéri klubban, melyhez a tanszék programot javasol, vagy saját szervezésű - készítésű rendezvénnyel lép fel, illetve intenzív mozgósító tevékenységet végez.

- Szorosabb együttműködés kialakítása a polgári művelődési intézményekkel, elsősorban a Megyei Művelődési Központtal egyrészt a programokról részletesebb információszerzés, illetve a hallgatók érdeklődésének megfelelő programok ajánlása, összehangolása érdekében.

- Az ebéd utáni időszakban (14-16 óráig) videoprogramok beállítása, a TV művelődést, tájékozottságot segítő műsorainak megismétlésével, a videotár bővülésével szakmai vagy más filmek vetítésével. (A TV-műsorok felvételét, a kazetták cseréjét a közművelődési apparátus végezné.)

- A könyvtár állományának alakításában kapjanak nagyobb szerepet a tanszék, a hallgatók a rendelések kialakításában, illetve a közvetlen vásárlás összegének növelésével. (Az új könyvek rendeléssel fél-, egy év késéssel kerülnek a könyvtárba.)

- A lányokkal való kapcsolatteremtés megkönnyítése érdekében - elsősorban a városi helyi klubra alapozva - közös művelődési programok szervezése megfelelő munkahelyek, iskolák, ifjúsági szervezeteivel, művelődési csoportjaival.